Uitvoeringsagenda Strategie Zoetwater

Hoogheemraadschap van Delfland, DMS nummer: 2514716

Samenvatting

Met de vaststelling van de strategie zoetwater (DMS 2458507) kiest Delfland voor een houdbare koers: bestaande aanvoer robuust houden, aanvullende opties verkennen, de watervraag begrenzen en meer water vasthouden waar dat kan. De strategie is opgebouwd langs drie samenhangende lijnen: wateraanvoer, watervraag en buffercapaciteit. Door klimaatverandering, extreme droogte, lage rivierafvoeren, verzilting en een groeiende watervraag komt de beschikbaarheid van voldoende zoet oppervlaktewater sterker onder druk te staan. Deze uitvoeringagenda laat zien hoe Delfland deze koers de komende jaren in praktijk brengt, wat daarvoor nodig is en welke consequenties daarbij horen.
Deze uitvoeringsagenda is nadrukkelijk geen uitvoeringsprogramma. Het beschrijft op hoofdlijnen wat Delfland gaat doen om de strategie zoetwater te realiseren, met een grove planning en grove inschatting van inzet en middelen.

Voor de korte termijn richten we een taskforce opvolging droogte in met concrete inspanningen. In deze periode worden de acties genomen die Delfland gereed wil hebben voor een volgende periode van extreme droogte. Daarna volgen de acties voor de komende jaren. Deze richten zich op het versterken van bestaande actielijnen zoals het sturen op de zoetwatervraag, het in stand houden van aanwezige aanvoerroute, het vergroten van buffercapaciteit en het benutten van koppelkansen met wateroverlast.
Voor de lange termijn richting 2050 werkt Delfland adaptief. De omvang en aard van toekomstige maatregelen zijn mede afhankelijk van ontwikkelingen in klimaat, watervraag, landelijke beleidskeuzes en nieuwe kennis. Deze uitvoeringsagenda benoemt daarom expliciet momenten waarop herijking en bestuurlijke besluitvorming aan de orde zijn.
Met deze uitvoeringsagenda wordt inzichtelijk wat de vastgestelde strategie betekent voor de organisatie en het bestuur, zonder vooruit te lopen op uitvoeringskeuzes die pas later, op basis van nieuwe informatie, gemaakt kunnen worden.

Inhoud

Samenvatting....1
Inhoud....2
1. Doel en positionering van de uitvoeringsagenda....3
2. Hoofdlijnen van de uitvoeringsagenda....3
3. Uitwerking per doelstelling....4
3.1 Huidige aanvoer robuust maken en verkennen extra aanvoer....4
3.2 Sturen op eigen verantwoordelijkheid in tijden van droogte....5
3.3 Buffercapaciteit....6
4. Monitoring en sturing op voortgang....7
5. Overzicht acties, planning en consequenties....7
5.1 Taskforce opvolging droogte....8
5.2 Acties komende jaren....9
6. Inschatting benodigde capaciteit en middelen voor uitvoering....10

1. Doel en positionering van de uitvoeringsagenda

Deze uitvoeringsagenda beschrijft op hoofdlijnen welke actielijnen Delfland inzet, wanneer herijking nodig is en welke consequenties dit kan hebben. De uitvoeringsagenda geeft richting en kader en is geen dichtgetimmerd actieoverzicht. Voor de periode 2027–2033 zijn de belangrijkste acties uitgewerkt inclusief concrete resultaten en oplevermomenten, zodat bestuurlijke sturing en besluitvorming mogelijk is. Voor de lange termijn (richting 2050) worden bandbreedtes en herijkingsmomenten benoemd. Acties en inzet worden later, indien nodig, (gedetailleerd) uitgewerkt in aparte trajecten/projecten en, zo nodig, (bestuurlijk) ter besluitvorming voorgelegd. Voor de zoetwateropgave is een volledig uitgewerkt meerjarig uitvoeringsprogramma op dit moment niet realistisch en niet wenselijk vanwege grote onzekerheden (o.a. landelijke beleidskeuzes, klimaatontwikkeling, watervraagontwikkeling).

2. Hoofdlijnen van de uitvoeringsagenda

De uitvoering van de Strategie Zoetwater vindt plaats langs drie samenhangende doelstellingen: wateraanvoer, watervraag en buffercapaciteit. Daarbij houdt Delfland vast aan een zoet watersysteem als uitgangspunt, maar bereidt zich tegelijk beter voor op extreme droogte, onzekerheid in de aanvoer en mogelijke tekorten. De lessen uit de droogtesituatie van 2026, de verdere verkenning van inzet van effluent, het beperken van verzilting, het toepassen van de verdringingsreeks en het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid van watergebruikers worden expliciet meegenomen.

Doelstelling 1: Delfland zet in op het in standhouden van de zoetwateraanvoermogelijkheden vanuit het Brielse Meer en de Klimaatbestendige Water Aanvoervoorziening en verkent de mogelijkheid uitbreiding van aanvoermogelijkheden.

Doelstelling 2: In tijden van droogte voorzien alle zoetwatervragers in hun eigen zoetwatervoorziening.

Doelstelling 3: Delfland benut actief koppelkansen tussen de opgaven zoetwater en wateroverlast om hemelwater beter vast te houden in het beheergebied zodat overlast en droogte worden beperkt.

3. Uitwerking per doelstelling

3.1 Huidige aanvoer robuust maken en verkennen extra aanvoer

Delfland heeft geen eigen zoetwaterbronnen en blijft in droge perioden afhankelijk van aanvoer van buiten het beheergebied. Daarom blijven het Brielse Meer en de Klimaatbestendige Wateraanvoerroute (KWA) de basis van de zoetwatervoorziening. Tegelijkertijd verkent Delfland aanvullende mogelijkheden voor extreme situaties, zoals redundantie in de aanvoer, tijdelijke inzet van effluent, toelating van lokaal hogere zoutgehalten en andere alternatieve bronnen.

Doel
Tot 2050 blijft de zoetwateraanvoer vanuit het Brielse Meer en de KWA voldoende robuust om zoetwatertekorten op te vangen.

Wat gaan we doen (op hoofdlijnen):

1. **Behoud en optimalisatie van de huidige aanvoer**
    - In 2026-2027 werkt Delfland samen met partners een concreet maatregelpakket uit om de aanvoer vanuit het Brielse Meer robuust te maken, door de inlaatcapaciteit bij de Bernisse inlaat te vergroten.
    - Dit pakket bevat een technische uitwerking, kostenraming, voorstel voor kostenverdeling en de subsidieaanvraag bij het Deltafonds.
    - **Resultaat:** bestuurlijke besluitvorming over maatregelen uiterlijk in 2027. Uitvoering verwacht in de periode 2028-2033.

2. **Robuustheidsmaatregelen Brielse Meer**
    - In 2028–2033 werkt Delfland samen met partners aan een verkenning van robuustheidsmogelijkheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het (tijdelijk) toelaten van een hoger zoutgehalte (300 mg chloride per liter) op het Brielse Meer. Ook verkennen we een structurele mogelijkheid om een aanvoerroute vanuit het Haringvliet naar het Brielse Meer mogelijk te maken.
    - **Resultaat:** bestuurlijke besluitvorming over robuustheidsmaatregelen. Verwachting 2028-2029.

3. **Aanvullende te verkennen aanvoermogelijkheden in geval van extreme droogte (vanaf 2027)**
    - Delfland verkent de mogelijkheid voor aanvoer van water via andere aanvoerbronnen in tijden van extreme droogte, bijvoorbeeld door een verkenning van een aanvoerleiding vanuit de Lek uit te voeren. Hierin zoeken we actief de samenwerking met buurwaterschappen, nutsbedrijven en Rijkswaterstaat.
    - Delfland werkt de voorwaarden en beprijzing, hoe we hergebruik effluent door derden mogelijk kunnen maken vanuit een faciliterende rol (ophalen effluent bij zuiveringen), uit.
    - Delfland verkent de mogelijkheden van (tijdelijke) inzet van effluent en de impact op de waternatuur en werken dit uit.
    - Verdere verkenning en uitwerking van de mogelijkheden voor het inlaten van brak water in het watersysteem.

- Verdere verkenning naar een mogelijke compartimentering (het gebied opdelen in kleine vakken zodat water, zout of schade zich niet meteen overal verspreid). Denk bijvoorbeeld aan bufferen, lokaal droogleggen en of specifieke gebieden beschermen.
- We verkennen de mogelijkheid voor redundantie van aanvoer van het Brielse Meer (2028-2029).
- **Resultaat:** Delfland heeft handelingsperspectief in geval van extreme droogte.

4. **Kennisontwikkeling**
   - Delfland volgt nieuwe onderzoeken, klimaatscenario's en ontwikkelingen binnen het Deltaprogramma Zoetwater en andere relevante trajecten nauwgezet. Zo nodig passen we de strategie aan.
   - **Resultaat:** effectief doorvertalen van ontwikkelingen naar concrete maatregelen.

5. **Regionale en nationale beïnvloeding**
   - Delfland brengt structureel zijn belangen in bij het Deltaprogramma Zoetwater en andere relevante trajecten.
   - **Resultaat:** periodieke bestuurlijke terugkoppeling over voortgang en keuzes.

3.2 Sturen op eigen verantwoordelijkheid in tijden van droogte

Delfland faciliteert het gebruik van zoet oppervlaktewater binnen de grenzen van het watersysteem, maar is geen bron of garantiehouder voor individuele gebruikers. Nieuwe of toenemende vraag wordt alleen toegestaan wanneer gebruikers zelf maatregelen treffen om droge perioden te overbruggen en hun kwetsbaarheid te verkleinen (nee, tenzij).

Doel
Het totale debiet van zoetwateronttrekkingen voor toepassingen in categorie 3 en 4 blijft in droge perioden in 2050 minimaal gelijk aan het referentiejaar 2026.

Wat gaan we doen (op hoofdlijnen):
Delfland zet in op de bewustwording van de zoetwatervragers op het nemen van verantwoordelijkheid.

1. **Communicatie en sturen op eigen verantwoordelijkheid**
   - In 2027 ontwikkelt en implementeert Delfland een structurele communicatielijn over zoetwaterschaarste, gericht op de belangrijkste watergebruikers en watervragers (scheepvaart en industrie, gemeenten, terrein beherende organisaties, glastuinbouw).
   - Jaarlijks worden gerichte communicatiemomenten georganiseerd (bijv. aankondiging start van het droogte seizoen).
   - **Resultaat:** in 2027 is het merendeel van de (grote) watergebruikers aantoonbaar geïnformeerd over droogte en zich bewust van protocollen op basis van de (verder te ontwikkelen) verdringingsreeks en hun eigen verantwoordelijkheid daarin.

2. **Kennis en monitoring**

- In 2027-2028 ontwikkelt Delfland een actueel inzicht in de omvang en verdeling van de zoetwatervraag (op basis van bestaande data en aanvullend onderzoek).
- **Resultaat:** een geactualiseerd overzicht van de grootste onttrekkers en gebruikspatronen.

3. **Regulering ('nee, tenzij')**
   - In 2027-2028 werkt Delfland het 'nee, tenzij'-principe uit in beleidsregels voor vergunningverlening en verankert dit in de waterschapsverordening.
   - Vanaf 2028 wordt dit principe toegepast bij alle nieuwe en uitbreidende onttrekkingen (bijvoorbeeld (farmaceutische) industrie) van zoet oppervlaktewater.
   - **Resultaat:** alle nieuwe of groeiende watervragen worden getoetst.

4. **Verfijning van de verdringingsreeks**
   - In 2027-2028 werkt Delfland droogtebeheermaatregelen verder uit, inclusief inzet van instrumenten zoals onttrekkingsverboden en schutbeperkingen.
   - In 2027-2028 ontwikkelen we een protocol voor gebruikers binnen de verdringingsreeks, samen met buurtwaterschappen en provincie Zuid-Holland en actieve betrokkenheid van alle stakeholders.
   - **Resultaat:** actuele en toepasbare draaiboeken die tot stand zijn gekomen met participatie van alle stakeholders.

5. **Zoutindringing**
   - We dragen met onderzoek, kennis en advies bij aan het beperken van de zoutindringing bij onze sluizen (bijvoorbeeld bij Parksluizen waar zoutwater lekt).
   - **Resultaat**: we beperken het indringen van zout en/of verminderen zoetwaterverbruik bij het schutten.

6. **Relatie met Waterkwaliteit**
   - Samen met partners zetten we opgedane kennis en ervaring in om gerichte maatregelen te nemen, met als doel het watersysteem effectief en efficiënt door te spoelen voor de waterkwaliteit.

3.3 Buffercapaciteit

Delfland vergroot de buffercapaciteit door koppelkansen tussen zoetwater, wateroverlast en ruimtelijke inrichting actief te benutten. Hemelwater moet beter worden vastgehouden wanneer het beschikbaar is, zodat het later kan bijdragen aan het beperken van droogte, zonder dat dit leidt tot extra risico's voor waterveiligheid of waterkwaliteit.

Doel
Hemelwater beter vasthouden zodat zowel wateroverlast als droogte wordt beperkt.

Wat gaan we doen (op hoofdlijnen):

1. **Waterbergingen krijgen een dubbelfunctie in tijden van droogte.**
   - We ontwikkelen een protocol dat eenduidig vastlegt welke piekwaterbergingen hoe, wanneer en onder welke voorwaarden kunnen worden ingezet (2027-2028).

- We ontwikkelen een protocol om waterbuffers snel te kunnen ledigen met minimale impact op het watersysteem en waterkwaliteit.

2. **Onderzoek en verkenning**
    - In 2028-2030 onderzoekt Delfland verdere concrete maatregelen waarmee wateroverlastmaatregelen ook bijdragen aan waterbeschikbaarheid.
    - In 2027 en 2028 onderzoeken we of en hoe verplichtende elementen voor buffercapaciteit bij watervragers kunnen worden opgenomen.
    - We verkennen de mogelijkheid om de beleidsregel infiltratie te verruimen (2027-2028).
    - **Resultaat:** overzicht van kansrijke maatregelen en toepassingsgebieden en beperking watervraag bij droogte.

3. **Beïnvloeding en samenwerking met partners**
    - Vanaf 2027 worden koppelkansen expliciet meegenomen in ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedsprocessen.
    - We stimuleren doorlopend medeoverheden, bedrijven en inwoners in het waterbewust ontwerpen van hun terreinen en het zelfvoorzienend zijn in tijden van extreme droogte, door bijvoorbeeld het aanleggen/ vergroten van (kleinschalige) waterbuffers.
    - **Resultaat:** aantoonbare toepassing in projecten (bijv. gebiedsontwikkeling / herinrichting).

4. **Beleidsmatige verankering**
    - Uiterlijk 2030 verwerkt Delfland de uitkomsten in:
        - Beleid en beleidsregels;
        - Handreiking Weging waterbelang;
        - Andere relevante instrumenten.
    - **Resultaat:** aangepaste beleidskaders voor gemeenten en gebiedspartijen.

4. Monitoring en sturing op voortgang

Om de voortgang van de uitvoering inzichtelijk te maken, monitort Delfland periodiek de uitvoering van de strategie. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de realisatie van acties, maar ook of de strategie het gewenste effect bereikt.
Over de voortgang wordt periodiek gerapporteerd binnen de planning- en controlcyclus. Indien nodig leidt dit tot bijsturing van de strategie of de uitvoering.

5. Overzicht acties, planning en consequenties

Zie onderstaande tabellen voor een overzicht op hoofdlijnen van wat Delfland gaat doen in de taskforce opvolging droogte (deze wordt aangevuld met acties die volgen uit de evaluatie droogte 2026) en acties voor de komende jaren. De acties zijn geordend langs de drie strategische lijnen uit de strategie zoetwater: wateraanvoer, watervraag en buffercapaciteit. Daarmee wordt zichtbaar welke acties direct bijdragen aan het robuust houden van bestaande aanvoer, het begrenzen en sturen van de watervraag en het vergroten van het vasthouden van water.

5.1 Taskforce opvolging droogte

Strategische lijn	Actie	Wanneer	Resultaat / aandachtspunt
Wateraanvoer	Bestaande aanvoer via Brielse Meer en KWA borgen en optimaliseren.	2026 - 2027 doorlopend	Aanvoerzekerheid actief bewaken; knelpunten tijdig bestuurlijk agenderen
Wateraanvoer	Maatregelpakket Brielse Meer uitwerken, inclusief kostenraming, risico's en kostenverdeling.	2026 - 2027	Bestuurlijk besluit over vervolg en eventuele investering.
Wateraanvoer	Aanvullende aanvoer, tijdelijke inzet van effluent en brakwateropties verkennen.	2026 - 2027	Handelingsperspectief voor extreme droogte.
Watervraag	Grootste onttrekkers en gebruikspatronen actualiseren indien nodig.	2026 - 2027	Basis voor sturing, vergunningverlening en voortgangsmonitoring.
Watervraag	'Nee, tenzij'-principe uitwerken in beleid, vergunningverlening en toezicht.	2026 - 2027	Nieuwe of groeiende aanvragen worden getoetst op alternatieven en eigen maatregelen.
Watervraag	Communicatielijn over droogte, schaarste, verdringingsreeks en handelingsperspectief uitvoeren.	2026 - 2027	Gebruikers weten eerder en beter wat van hen wordt verwacht.
Watervraag	Draaiboeken voor onttrekkingsverboden en schutbeperkingen opstellen/actualiseren. Vertaling naar Bernisse commissie en KWA beraad.	2026 - 2027	Heldere en uitlegbare stappen bij droogte.
Watervraag	Maatregelen en afspraken voor beperking van zoutindringing uitwerken.	2026 - 2027	Minder zoetwater nodig voor doorspoelen en beter onderbouwde keuzes bij schutten.
Buffercapaciteit	Protocol opstellen voor inzet en ledigen van piekwaterbergingen bij droogte.	2026 - 2027	Duidelijkheid over waar, wanneer en onder welke voorwaarden bergingen inzetbaar zijn.

5.2 Acties komende jaren

Strategische lijn	Actie	Wanneer	Resultaat / aandachtspunt
Wateraanvoer	Bestaande aanvoer via Brielse Meer en KWA borgen en optimaliseren.	2026 - 2027 doorlopend	Aanvoerzekerheid actief bewaken; knelpunten tijdig bestuurlijk agenderen.
Wateraanvoer	Robuustheidsmaatregelen Brielse Meer uitvoeren, afhankelijk van besluitvorming.	2028 - 2033	Bestaande aanvoer robuuster; uitvoering vraagt separate programmering en middelen.
Wateraanvoer	Aanvullende aanvoer door bijvoorbeeld redundantie, verkennen.	2027 - 2029	Handelingsperspectief voor extreme droogte.
Wateraanvoer	Voorwaarden en beprijzing uitwerken voor distributie van effluent aan derden	2027 – 2028	Vastgestelde voorwaarden, beprijzing en rolverdeling voor het beschikbaar stellen van effluent aan derden.
Watervraag	Draaiboeken voor verdringingsreeks, onttrekkingsverboden en schutbeperkingen actualiseren. Vertaling naar Bernisse commissie en KWA beraad.	Doorlopend	Heldere en uitlegbare stappen bij droogte.
Buffercapaciteit	Kansrijke maatregelen voor vasthouden van hemelwater en poldersysteem onderzoeken (ook tbv wateroverlast).	2028 - 2030	Overzicht van kansrijke maatregelen en toepassingsgebieden.
Buffercapaciteit	Meekoppelkansen in gebiedsontwikkelingen, herinrichting en waterbewust ontwerpen structureel meenemen (ook tbv wateroverlast).	Vanaf 2027; verankering 2028 - 2030	Buffercapaciteit wordt onderdeel van beleid, Handreiking Weging waterbelang en projectwerkwijze.
Monitoring en sturing	Voortgang monitoren op acties, zoetwatervraag, vergunningen, communicatiebereik en inzet verdringingsreeks.	Vanaf 2027 periodiek via P&C-cyclus	Bestuur en organisatie kunnen tijdig bijsturen.

6. Inschatting benodigde capaciteit en middelen voor uitvoering

De uitwerking van de Strategie Zoetwater vraagt inzet van de organisatie. We werken binnen duidelijke strategische kaders en accepteren daarmee dat niet alles vooraf vastligt. De nu beschreven inspanningen zijn veelal gericht op onderzoek en ontwikkeling, waarna (bestuurlijke) keuzes volgen, o.a. investeringsvoorstellen. Daarom is het erg prematuur een goede inschatting te maken van de benodigde capaciteit en vereiste middelen. Hieronder wordt een eerste grove inschatting weergegeven.

Investeringsvoorstellen en nieuwe beleidsregels worden uiteraard voorgelegd aan de VV. Een scherpe planning per VV kan nu nog niet worden afgegeven. Zodra we hier meer duidelijk over hebben, worden voorstellen opgenomen in de lange termijn planning van de VV.

	Geschatte benodigde capaciteit				**Geschatte extra benodigde middelen (mogelijke investeringen)**
	Incidenteel		Structureel		Periode 2027 - 2033
	Fte	Periode	Fte	Vanaf	
Totaal	*~10,7*	2027-2030	*~1–5*	2028	6 mln*)

*) Geschatte uitgaven voor aanpassingen aan het Brielse Meer (daar komt in 2027/2028 meer duidelijkheid over) en eventuele andere aanpassingen aan het watersysteem.

Notabene: we passen voor de inzet “nieuw voor oud” toe, waarbij de uitvoeringsagenda helder richting en focus geeft voor de uitvoering van maatregelen.